

હાસ્યરસનો ભંડાર.

ભાગ ૧ હો

— ❦ —

જમે નેથી દીલગીરીમાં બેઠા હો પણ જો
આ ચોપડી વાંચતા વારને તુરત પેટ
પકડીને ખડ ખડ ખડ ખડ હસો
નહિ તો પૈસા પાછા.

— ❦ —

અંકુશના અધિપતિ ત્રીવેદિ દિનમણીશંકર
વેણીશંકરે પોતાના
‘અંકુશ’ મુદ્રણાલયમાં છાપો પ્રકટ કરીયો
કિંમત જુજ ફક્ત એકજ આનો.

મગવાનું રેવાળું.—

‘અંકુશ’ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ફાળુપીટ બજાર—સુરત.

મવત ૧૯૧૪.

સને ૧૯૦૮.

१९७८-७९

(राज गणस)

૧૨૨
 મરસે નીકલે આજ મુજબર, હવ તરેકી ધત તરેકી
 લાકીકે બલ નાચે બન્દર, હવ તરેકી ધત તરેકી—૨
 ખાતે હેં રામચેન બરાંડી, હાથમેં હન્દર શીરપર હાંડી
 બતપાંત મર બાહર બાંડી, હવ તરેકી ધત તરેકી—૨
 બૂટ પડાહે પાંવમે કાલા, તનુપર જાકટ કોટ નીરાલા
 મુખમેં હરદમ મુખર સાલા, હવ તરેકી ધત તરેકી—૩
 આંધાજુ વિજુ નહય વહ મકુર, મુગલ પઠાન ન લાલા માધુર
 વહ કાલા બન્દર હેં મીરદર, હવ તરેકી ધત તરેકી—૪
 કાલાબાપ કહુડી માર્ષ, કાલીઢાઢી કાલા ભાર્ષ
 કાલી જસમેં કરી સગાઇ, હવ તરેકી ધત તરેકી—૫
 મુખમેં બાતન સીધી નીકલે, બાત બાતપર સખમેં બોગરે
 દમ ફૂલ નિત મુખમેં નીકલે, હવ તરેકી ધત તરેકી—૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૧૪૮૯ વર્ગીક

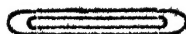
પુસ્તકનું નામ હાસ્યરસબોધ તત્ત્વસાર

વિષય દ : ૩

મોડું કે સંડાસ ?

એક લાલા સાહેબ શરાબ પીધ ખરેખરા ઘુંઘટ બની બેભાન થઈ એક ગલીમાં લાંબા થઈ મોડું પહોળું કરી પડ્યા હતા. એ વાખા એક કુતરાએ તેના મોઢામાં મુતરી દીધી તો લાલા સાહેબ શું કહે છે અરે પાર ! તે આશુ ચખાડ્યું આ તો ખારી ચોખ્ખા અને બહુ મરસ લાગે છે મિત્ર જરા વધારે પીરડા વાલ એ મોડું કે સંડાસ ? શરાબ પીનારની કેવી દશા થાય છે.

એક સજ્જન અને એક મરકરો

એક સજ્જન અને એક મરકરો બન્ને આગગાડીમાં એકબીજા સાથે સાથે બેસી રહ્યા હતા.

સજ્જન—જાણ તમારું નામ શું છે ?

મરકરો—ટાસ.

સજ્જન—આપનું નામ ?

મરકરો—પોટાસ.

સગજન—તમારી ઉમ્મર ?

મસ્કરો—ઓગણ્ય પચાસ.

સગજન—છોકરા કેટલા છે ?

મસ્કરો—પચાસ.

સગજન—મોટા છોકરાનું નામ ?

મસ્કરો—સુરદાસ

સગજન—આપે કોઈ પરિક્ષા આપી છે ?

મસ્કરો—મેટ્રીક પાસ

સગજન—તમે કોના નોકર છો ?

મસ્કરો—ડેવીડ રાજ.

સગજન—તમારા ગળામા શું છે ?

મસ્કરો—ચપરાસ.

સગજન—તમારો ફેશ ?

મસ્કરો—મદરાસ.

સગજન—શું ખાઓ છો ?

મસ્કરો—દાણાનધાસ,

સગજન—તમે શું પીઓ છો ?

મસ્કરો—બરાંડીના દસ વીસ મલાસ.

આટલું સાંભળી રહ્યા પછી તો પેલા સગજનના છકકા છુટી

ગયાને કાચું આદમી છે કે ધન ચક્રર જાય તાર સમાનાચ
આવો કાટી લંબાસ, જોઈ તારી સૂતરાસ, અરે બસ બાઈ બસ
માફ કર હવે તું કાંઈ બોલીશજ નહિ મારે તને કાંઈ પુછવુંજ
નથી.

૩ એક વકીલ.

એક વકીલ સાહેબ સાંજે કચેરીમાંથી ઘેર આવતા હતા ર
સ્તે ચાલતા હાથમાં જે પોતાની લખવાની કલમ હતી તે પકી ગ
ઈ એટલે પાછળ આવનાર કોઈ બલા માણસે તે પકી ગઈ એ
ટલે પાછળ આવનાર કોઈ બલા માણસે તે કલમ ઉપાડી કુચ
પાડીને કહયું નકીલ સાહેબ આ આપની છુરી આપના હાથમાં
પકી ગઈ છે તે વો. વકીલે કલમ લેતાં કહયું ‘વાહ સાહેબ વા
હ કલમને છુરી કળે જો ?’ બાલા માણસે કહયું ‘તકસીર મા
ફ કરજો તમે પૂછો છો ત્યારે કહુ છું કે આ છુરીથી તમે કેટલાના ગળાં
રેસી નાંખ્યા છે તેનો હિસાબ ગણો અને મછી એને છુરી નહિ
કહેતાં કલમ કહેવી ઘટે તો બલે કહો આ સાંભળી વકીલ સાહેબ ગી
ગવાઈ ગયાને મુજે મોઢે ચાલહા થયા.

કાકાકા ધીનાધિન તાકાકા ધિના

રાગ (ગજલ)

અચ્ચા પાપુ બોલે અગરોએ	તાકાકા ધિના ધિન તાકાકા ધિના
મત્યા નહિ હલ પાં પેડા	તાકાકા ધિના ધિન તાકાકા ધિના
પાથી બોઈ થોતી બોઈ	નાહક કુલ મયાર્ક કુબોઈ
આથી મિત્ર ન તેના કોઈ	તાકાકા ધિના ધિન તાકાકા ધિના
દમ્પતિના ભાઈ ભાઈકે ધરધર	અંદર પોણુ હિપર ચાંદર
લાકડીથી જમ નાચે પાંદર	તાકાકા ધિના ધિન તાકાકા ધિના
જયારથી થયા સુધારા સાથી	વૃદ્ધ વડીલ બાંહે ધરધાટી
જુડી જુગતી વાતો છાંટી	તાકાકા ધિના ધિન તાકાકા ધિના
જયારથી પોતે ધર્મ શુભાચ્યો	લંગડો હુલો ચર્ચને આચ્યો
હવે મળેથી કોલ બાબચ્યો	તાકાકા ધિના ધિન તાકાકા ધિના

પિતાએ પોતાના મુર્ખા છોકરાને બાણાવવા માંડ્યું

નિ — મેટા ભાગા ' માતૃવન્ પન્દરેષુ '

પુ — એનો જાતો શુ ?

પિતા — પારકી સ્ત્રીને મા સમાન બાણવી બેઠ્યો

૬ પિતાએ પુત્રને કોષથી એક અપ્પા મારી અને પુત્ર

છોકરાઓમાં રમવા નાચી ગયા.

ગરીબ સ્થિતિની એક નવયૌવના સ્ત્રી ગંગાજીપર ધડો લઈ જળ ભરવા જતી હતી એટલામાં પેસો બહોલો પુત્ર આવ્યો અને તેણે સ્ત્રી ને કહ્યું 'મા. આ મા.

સ્ત્રી—કેમ બેટા (મનમાં) વાહ આ છોકરો કેવા વિવેકી છે સ્ત્રીની બોલી કેવી વહાલી લાગે છે.

પુત્ર—કેમ મા ? ખાવાનું ખાવાને એક પેસો તો આપ

સ્ત્રી—બેટા હું તો દુખીયારી છું હું પૈસા ક્યાંથી લાવું શેર શેરનું પાણી ભરી ભરીને હું પેટનું પુરું કરું છું.

પુત્ર—અરે રાંડ પેસો કેમ નથી આપતી આપતી હોય તો આપ નહિ તો માર મારીશ.

સ્ત્રી—અરે હું તો તને વિવેકી અને ડાહયો જાણતી હતી પણ તું મને ગાળો ભાંડે છે એ શાઈ ?

પુત્ર—નથી આપતી હરામખાદી ? બે લાત મારી અને પાણીનો ધડો ફેડી નાંખ્યો) એટલામાં ગંગાજીથી રનાન કરી એ છોકરાના પિતા ઘર તરફ જતા હતા તે આ ચરિત્ર જોઈને બોલ્યા 'અલ્યા બેવકુફ આ શું કાંઈ શરમ તો રાખ.

પુત્ર—પિતાશ્રી પગ્ની મા સમાન જાણવી તો મારી સ્ત્રી તમારી શું થાય ?

પિતા—હ, “મારી પુત્રી સમાન થાય.

પુત્ર—હે પિતાશ્રી જ્યારે મારી સ્ત્રી તમારી પુત્રી સમાન થાય ત્યારે હું તેમણે જમાઈ કહેવાઉં ?

પિતા—યુવ મુળે આગળ બહુ ‘ પરદુવ્યાણિ લોષ્ટવન્ ’

પુત્ર—એનો અર્થ શું ?

પિતા—પાંદી રતુને માટી સમાન જાણવી

પુત્ર—સારે હવે દુઃખ મીઠાઈના પૈસા નહિ આપ કમરે જો બેસી પેડા જલેલી વીગેરે મીઠાઈ માટી સમાન જાણીએ તો માટીના વળી પૈસાજ શું ?

પિતા—અરે સમજીને બહુ આગળ વધારે સમજવાનું છે માટે તેમાં એનો ભાવાર્થ વધારે સ્પષ્ટ થશે ‘ આત્મવત્ સર્વ ભૂતેષુ યઃ વશ્યતિ સ્વપીડિતઃ ’

પુત્ર—એનો અર્થ શું ?

પિતા—જો પોતાની સમાન બધાને જાણે તે પાંદી

પુત્ર—પાંદી તો ત્યાર તો ઠીક પાંદી તો બધાને આપણાજ સમાન સમજે. તો પારકી પાંદી રતુઓ ને પારકી પ્રાણી સ્ત્રીઓ પાણુ આપણીજ સમાન હો જોઈએ.

પુત્ર—હું મારી મા છે તો જેવી રીતે હું મારી મા સાથે વર્તું છું તેવી રીતે એની સાથે વર્તું હું ધરતું કે તમેજ મા જે સવારે મને જાણાવ્યું હતું ' કે જાણુ સરખર હાથેજ ' મારે સરખ મારે નહિ રાખવાની પણ સરખાતો એ મારી માને રાખવા ની કેમકે તમે પારી પાસે હતા છો.

(એ તરફ જોઈને) કેમ મા મારા પિતાને જોઈને ધુલટ નથી કાઢતી તુ મારી મા છે ને વળી મારા બાપજી પણ મા છે ?

સ્ત્રી સરખાઈને ચાલી ગઈ બાપ ખીસીયાણા પડ્યો ને મુખ પુત્ર ખુખ ખડખડખડખડ હસ્યો.

ખીરખલના ઉસ્તાદ.

અકબરે ખીરખલને કહ્યું તું તારો ઉસ્તાદ અને અતાવ ખીરખલે કહ્યું મારો પશુવાન મુશ્કરાતો સાથે છે આમો અતાવ મને મથુરાજી ગયા, હ બા એજ મથુરાજી ખીરખલે તેમના કાઠને પણ પોતાના બિખના તરીકે કરવા નહિ છેવટે કાળા કાલસાના રંગ ગયો એટલે બળોજ કાપો સા । વરખનો છોકરો માલમ પડ્યો કે તુરત ખીરખલે કહ્યું સરકાર આ મારો ઉસ્તાદ છે અકબર આદશાહ તે છોકરાની પાસે જઈને કહ્યા અને પૂછ્યું “ તું કીસકા લડકા હૈ ” જવાબ “ ચાળેકા ” અકબરે કહ્યું “ તુંને અપના ઉપર રંગ ખુબ ચઢાયા હૈ

જાણકા ક્યા હોમ બલા દિવા હોગા? ” ચોખેના છોકરાએ જવાબ દીધો. “ ચોને દો પેસે ” બાદજાહે કહ્યું “ અરે બલા એક દમડી કમ કયો દિવા ” આ જામળી છોકરાએ જાગોટી બોલીને કહ્યું “ રૂબીએ કુલ સમ કરી ર કાલા હૈ પરણુ ઇસ જગાહ અચ્છી કાલી નહિ બની ઇચ્છા એક દમડી કમ દીવાં બાદજાહે શરમાઇને ચુપ થઇ ગયો અને બીરબલને કહ્યું બીર-બલ ખરેખર એજ તારો ઊર-તાલ છે.

એક જાળને એક ઠૂપોરને પછયું કે તમારું નામ શું ? ઠૂપોરે કહ્યું “ હરામખદા ” જાળને હસીને મરકરીમાં કહ્યું વા હ બાઈ વાહ તમે નામ તો ખાસ કકડ ફાંકડું રાખ્યું છે ઠૂપોર વધારે હસીને બોલ્યો સરકાર સ-હેન ! એ નામ આપને પ સંદ પડ્યું છે તો એ નામ આપ રાખી લા કે વળી બીજા નામની તબવીજ કરી લઈજ. જાળનું ચુપ મજ ગયો.

એક મળાડી માણસની ઘેરી મરી ગઈ તેથી તે માલી પોક મૂકી રડવા લાગ્યો. એક મિત્રે કહ્યું અરે બાઈ બહુ મજ તમારી મા અને બહેન મરી ગઈ સારે તો આવી રીતે નહોતા રડ્યા. મળાડીએ કહ્યું બાઈ તે વખતતો બધીજા કહેતી હતી કે શું અમે તારી મા બહેન નથી પણ આજ એક પણ હરા મળાદી નથી કહેતી કે શું અમે બારી ઘેરી નથી.

રસ્તામાં.

એક માણસને બીજા માણસ મળ્યો. ત્યારે એકે કહ્યું “ રામ રામ ”

બીજાએ જવાબ દીધો, “ બનરથી આવું છું ” પુછ્યું ‘ કે
મ છે ? ’

જવાબ મળ્યો ‘ રીંગણાં લાવ્યો છું ’ પુછ્યું ‘ બાલબચ્ચા
સૌ સારા છે ! ’ જવાબ મળ્યો ‘ બધાનું કાંઈ થયું ’ પેલાએ કહ્યું
કાંસે મળજો ત્યારે જવાબ દીધો કે ગઈ કાંસે તો ન્યાતમાં સંમત
થઈ હતી નેથી તેના ઉઠમણામાં ગયો હતો પેલાએ બારે બેરથી
ખીજવાઈને કહ્યું ‘ અરે એમ કહું છું કે કાંસે મળજો ઉતર
આપ્યા લાહા ગઈ કાંસેજ તે મરી ગયો બીજા ખુબ તપીને જા
લ્યો અરે બીજી ગરબડ નહિ કરો છુ જો કહું તે જરા બરાબર
સાબતો છુ એમ કહું છુ ‘ કે કાંસે મળજો ’ ઉતર મળ્યો તેની
પાછળ એક છુટા બીની અને બીજી ધારી દુધપાકની જમણવાર થયો.

અકલના દુરમનને કાંઈ સીંગડા ઉમતા હશે? અતે પેલા બાપડે
કંઠાળાને રસ્તે પડ્યો.

બધે મરીગઈતો તેમાં શું થયું ?

એક રજપૂત પોતાને શાશરથી પોતાની સ્ત્રીને તેડીને આવ
તો હતો. નાલતા આવતા રસ્તામાં એક નદી આવી અને સ્ત્રીને
પગે પગે મુકેલા હતા ત હજુ દુધા એટલે નદીને કિનારે પહોં
ચા ત્યાં દુધા તો મળ્યો હતો પરંતુ હવે સચવાય તેમ નહોતું

તેથી તે સ્ત્રીએ રજપૂતને કહ્યું કે મમે તેમ કરીને મારો રંગ ન જાય તેમ કરો તે જાનળી માંડીના ડાહ્યા અને ડાહીના માંડીના કહેવત પ્રમાણે અઠકલ ચલાવી જાણીપર બેઠાડી બે પગ ઉંચા ઝાલી ગરાશીયા બાજ નદીમા ઉંધે માથે તાણવા લાગ્યા તેથી બિચારીનો છવ તુરત જતો રહ્યો. પછી જ્યારે બાજ નદીને કિનારે આવ્યા ત્યારે આવતા જતા માણસો કહેવા લાગ્યા કે ઠાકોર મરી ગયેલી સ્ત્રીને શાદ ધસડા છે ? તે જાનળી રજ પૂત પરતાવો નહિ કરતાં બોલી ઉઠ્યો કે બન્ન મરી ગઈ તેમાં શું થયું ? કાંઈ ટ્રિકર નહિ પણ રંગ નો રહ્યો કહેવાશે ?

રાજાનો ન્યાય પચાંદ નહિ પડવાથી કેટલા મિત્ર લોકો રાણી પાસે ગયાને કહ્યું સરકાર સલામ બેગમ સાહેબ રાજા અમારા ધણી તો તમે અમારા ધણીઆણી ખરા કે નહિ આથી રાણી તથા રાજા બે કે ગુરૂએ થયા પણ બાપુ ગામ લોક હસાહસ કરવા લાગ્યા.

એક વ્યાભિચારણી બદંગી બૈરો પોતાના આંધળા ધણીને દર રોજ એવું કહયા કરતી હતી કે ખારા પ્રાણનાથ બે તમે એક આંખ પણ દેખતા હોત તો મારો ખુબસૂતી ભેદ ને પર મારિત વધ ખાવું પીવું ગંધ બુલી જાત બેચાર પાંચ વખતતો ને આંધળા ધણીએ સાંભળી લીધું પણ એક દિવસ આકરો થઇને બેલી ઉઠ્યો કે વહાલી ! હું સારી રીતે જાણ છું કે બે તું ખુબ સુરત હોત તો મારા જેવા આંધળાને પાને શી રીતે પડત

નીચાળે એકરાં બહાવવાની

એક માણસે માસ્તરની નોકરી કરવાનો વિચાર કીધો. આ ધીકારીને મળી ક્ષીને નોકરીનું નક્કી કીધું. હવે છોકરાઓને કેવી રીતે બહાવવા અને તેની ઊપર કેવીરીતે કાણુ રાખવો તેને માટે એક શારા માણસની સલાહ લીધી ત્યારે તેણે કહ્યું. બાઇ મોટામાં મોટી શીખામણ એછેકે છોકરાઓને ઘાકમાં રાખવા માટે મહેલે જ દીવમ એક છોકરો કે જેનો કાર્મિક સંજ પણુ પાંક થાયકે તુ રત તેને મળજડ માર મારવો ને તેપણુ એરી રીતેકે જે હાથ માં આવ્યું તે ખરે જાપટી મારવું વિચાર કરવાજ નહિ પછી કાંઈ હરકત નહિ જે એમ બનસેતો છોકરા બધા ધાગ્યો રહેશે આ પી ખામાણુ પેલા માર-તરે ખુબ ધ્યાનમા લીધી અને નોકરીપર ચા જતાવારન જોયું તો એક છોકરો ખીજા છોકરાને મારતા હતો. આમ તોજાન કરતો જોમ શીખામણુ યાદ કીધી ને જોયું તો પાસે કાંઈ જનહોતું તેથી જે હાથમાં આવ્યું તે ખરે માથાપરથી પા બડી કાઢીને ઝટ છોકરા ઉપર ફેકી મારી આ જોય બધા છોકરા એકદમ હસી પડ્યા મક્તમાં પાછડી બાગી ગઈ કાણુ રહ્યો નહિ ને અંતે માર-તરી નિશાળની નોકરી મૂકી બેઠા.

એક માણસ ધાંચીને ત્યાંથી તેલ લઈને ચાલવા ગયો ત્યાંથી થાંભલી તરફ ધ્યાન ન રહેતાં તે આડી નડવાથી તેલનું વાસણ ટોળાઈ ગયું આ જોઈ જાંબી ધીરજ આપવા લાગ્યો કે દીલગીર ન થાઓ કાસલ ગયું આ સાંભળી પામે ઉભેલા એક માણસે કહ્યું કે અમથા અમથા ધાંચી આ પાંચસેર તેલ ટોળાયુ તો કાસલ ગયુ તો એક મણુ તેલ ટોળાય તો? અમથા ધાંચીએ કહ્યું કે આપણા બધાનું કાસળ જાય પેલા માણસે કહ્યું પાંચમણુ ટોળાય તો? અમથો ધાંચી બોલ્યો તો વળી આખા ગામનું કાસળ જતું રહે.

આ સાંભળી પેલા માણસે અમથા ધાંચીનું ધ્યાન વાતમાંને વાત માં ફેરવી નાખી તેલની મોટી બરલી કોઠી ચુક્તિથી આડી વાકી વાળીઆખા ગામનું કાસળ કાઢી નાખ્યું,

---

એક વખત એક પ્રપંચી ટોંગી મહાત્માએ જાહેર ખખર ૬૭ પાવી કે જોયો શુદ્ધ ભાવવાળી ભક્તિ રાખે છે તેઓની પામેથી માત્ર પાંચ રૂપીઆ દક્ષિણાના લાભ પરમાત્મા શ્રી 'શંકર' બતાવવામાં આવશે

આ જાહેર ખખર વાંચી મોળા લોકો ભરમાયા અને મહાત્મા પાસે ગયા અને પાંચ રૂપીઆ દક્ષિણા મુકી કહ્યું કે મહારાજ! હવે અમને 'શંકર' બતાવો! મહાત્માએ તુરતા તુરત શબ્દકોષ (ડીક્શનરી) કાઢી નેમાંથી 'શંકર' શબ્દ બતાવ્યો જુઓ આ શું છે જોયા શંકર જગતો હવે કાલે શંકર જોવા હોયતો વહેલા

આવળે જાવાજ છે મહારમાં. વાંચકો પૈસા કમાવવાની મુક્તિ આ
થી બીજી કોઈ નથી.

વાયુને લીધે કરમમાંથી વાંકા થઇ ગયેલા એક વૃષ ગુરુને એળ
જિખ્ય હતો તે એક વખત નગરમાં ભીક્ષા માગવાને સુતારને ઘેર ગયો
ત્યારે સુતાર એક વાંકાને તેલ ચોપડી અગ્નીના તાપથી પાંસરો
કરતો હતો. તે જોઇ પેલા સુતારને જિખ્યે પુછ્યું કે આ શું કરો
છો? સુતારે કહ્યું વાંકા થઇ ગયેલા વાંસને પાંસરો કરીએ છીએ
આ સાંભળી મુખ્ય જિખ્યે વિચાર્યું કે મારા ગુરુ પણ વાયુના વિકારને લીધે
વાંકા થઇ ગયા છે. તેમને માટે આ ઉપાય સારો જણાય છે. બધાને
પાંસરા સીધાદોર ટટાર કરવાને આજ ઉપાય
દશે. પછી ઘેર આવી ગુરુને તેલ ચોપડી અગ્નીમાં તપા
વવા માડયા ગુરુએ કહ્યું બાઇ આમ શું કામ કરે છે હું બળી
મરીશ જિખ્યે કહ્યું તમે નહિ સમજો અમે જો કરીએ તે તમે
જેયા કરો તમને સિધા ટટાર કરે છું બાઇ મારે સીધા ટટાર ન
થી થવું એમ કહી અગ્નીનો તાપ સહન ન થવાથી જોર
કરીને ત્યાંથી ઉઠવા મંડયા વૃદ્ધ હોવાથી ઉઠાયું નહિ ત્યારે પોકાર કરી
ને આકંઠ કરવા લાગ્યા એટલામાં લોકો ભેગા થયા ને મહા મુ
શીબતે બાપડા વૃદ્ધ ગુરુને છોડાવ્યા.

“ અંકુશ ”

માસિક પત્ર

એમાં સર્વ માન્ય ઉપયોગી વિષયો ચર્ચાય છે

નમુનો મફત મળશે.

માર્ષિક લવાજમ પોસ્ટેજ સહિત

એકજ રૂપિયે.

માહત્ત થવાની ઇચ્છા રાખનાર નીચેને ઠેકાણે લખવું

‘અંકુશ’ ઓફીસ

કલુપીઠ બજાર સુરત.

